

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy óra . . . . . 50 K Félévre . . . . . 220 K
 Negyedévre . . . . . 110 K Egész évre . . . . . 440 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 2 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hét*ó kivétellel minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM.
INTERURBAN TELEFON: 3-48 SZÁM.

Harc a munkanélküliség ellen Nagyfentosságu szociális törvényjavaslatok előkészületben - A Máv egy milliárdos beruházása A kereskedelmi miniszter munkaprogramja

(A Hajdúföld fővárosi tudósítójától.)
 A legutóbbi napokban a sajtó egy része rendszeres kámpányt indított a kereskedelmi miniszter ellen, s már nem ismeretlen taktikával azt a hírt terjesztette, hogy rövidesen megválták tárcájától. *Hegyesfalvy* Lajos miniszter ezt a híresztelést határozottan megcáfolta, kijelentvén, hogy nem hajlandó ellenfeleinek azt az örömet megszerezni, hogy ezek a tervszerű támadások nem szegik kedvét, mutatja az a valóban gazdag program, amiről az alábbi tudósítás számol be:

Parlamentí körökből vett értesülés szerint *Hegyesfalvy* Lajos kereskedelemügyi miniszter legutóbbi parlamenti beszéde komoly politikai körökben a legnagyobb hatást keltette. Általános meglepedésre szolgál, hogy a miniszter a szociális törvényjavaslatok egész sorát jelentette be a nemzetgyűlésnek. Mielőbb a Ház elé kerül a magántisztviselők viszonyát szabályozó törvényjavaslat, s a munkásbiztosításról szóló törvényjavaslat, ugy szintén az ipari munkások jogvisz. o. yairól, a békéltető eljárásról, a munkabérszerződésről készülő törvényjavaslat.

Az ipari törvény módosítása is készen van és legközelebb a nemzetgyűlés elé kerül.

Mindezek letárgyalása után más szociális

javaslatok következnek, melyeken a miniszteriumokban serényen dolgoznak.

Igea jó hatást keltett azoknak az intézkedéseknek ismerete, amelyekkel a szociális érzékű kereskedelmi miniszter a munkanélküliséget iparkodik leküzdeni. A miniszter előadásából a hallgatósága azt a meggyőződést szerzte, hogy a vállalkozók és építők munkához fognak jutni. Képesek lesznek foglalkoztatni munkásaikat és azáltal erősen esökkenni fog az ipari munkanélküliek száma is.

Az államvasutnál a jövő költségvetésbe egy milliárdnál nagyobb beruházási tételt vettek fel.

A postánál szintén több mint egy milliárd koronányi költséggel fognak beruházásokat eszközölni. Kétségtelen, hogy ilyen módon munkához fog jutni mindenki, aki dolgozni akar és az ország közgazdasága erős lendületet fog venni.

Hegyesfalvy Lajos miniszter komoly és szakszerű beszédet mondott, mint ahogy a kereskedelmi miniszteri tárca vezetője a beható és zajtalan munka embere, akinek érdemeit a kormányzópartok teljesen méltányolják és akinek pozícióját épen ezért a sajtó egy részének rendszeres támadásai meg nem ingatják.

A Szent-Királyi--Freund-ügy folytatólagos tárgyalása

Polónyi Dezsőt még nem hallgatták ki - Freund Jenőt rendreutasítják -- Ujabb tanukat fognak kihallgatni

Jankovich Béla kir. járásbíró 9 órakor nyitotta meg a tárgyalást és bejelentvén, hogy a tanuként kihallgatni elrendelt *Polónyi Dezső* dr és *Ozory István* vallomásai eddig be nem érkeztek, ismételten felszólította a feleket, hogy békés meggyőzés útján intézzék el az ügyet. Mivel ugy *Szent-Királyi* Tivadar, mint *Freund* Jenő, valamint dr *Debreceny* Barna, Szentkirályi védője bírói ítéletet kértek, folytatták a tanukihallgatásokat, amelynek során dr *Vass* János rendőrkapitány vallott elsőnek. Tanu az egész háboru ideje alatt harcóterem lévén, mindössze 6-7 hónapnyi időtartamról tud felvilágosítást adni. Hogy ez idő alatt milyen ügyekben járt el nála *Freund*, arra nem emlékszik vissza, arra sem, hogy erőszakosan lépett volna fel.

Bíró: — Többször fordult ott meg, mint általában a többi ügyvéd a zsidó felek érdekében?

Dr Vass: Ellenkezőleg azt tapasztaltam, hogy a zsidó terheltek előszeretettel bízták képviselőket keresztyén ügyvédre.

Hortobágyi Ernő dr városi rendőrkapitányt hallgatták ki ezután. A bíró kérdésére kijelenti, hogy ő a bűnügyek előadója volt a háboru alatt, kihágási és árdragítási ügyet csak keveset intézett. Hogy ezekben *Freund* a panaszt, vagy a vádlottat képviselte-e, arra nem tud visszaemlékezni. Egy esetben, a *Révész*-féle, cipőrendeletbe ütköző kihágási ügyben *Freund* mint védő szerepelt, ezt biztosan tudja. Tanuhoz aztán *Freund* dr intéz kérdéseket, amelyekre válaszolva kijelenti, hogy nincs tudomása arról, miszerint *Rostás* István akkori főkapitány akár 1915-ben, akár 1917-ben

bármiféle intézkedést tett volna dr *Freund* ellen.

Rugófalvi Kiss Károly rendőrkapitány nem kapott idáig felmentést a hivatali titoktartás alól s így az internálási ügyre vonatkozólag a vallomást megtagadja.

Fáber Kálmán rendőrfőfelügyelő kihallgatása következett, de mielőtt megkezdheték volna, *Freund* indulatosan követeli, hogy a bizonyító fél mindig mondja meg, hogy mit akar bizonyítani.

Bíró azzal csöndesíti le, hogy ez irányban már határozott a bíróság.

Tanu elmondja, hogy az oláh megszállás alatt az oláh rekviráló bizottság mellé volt beosztva. *Freund* Jenő itt nem fordult meg, a Zóna-parancsnokságon igen.

Bíró: — Milyen hatásköre volt a Zóna-parancsnokságnak?

Tanu: — A megszálló csapatok teljesen alá voltak rendelve.

Bíró: — Van-e arról tudomása, hogy *Freund* dr mint hitközségi elnök eljár, hogy a rekvirálás alól a zsidókat mentesítsék?

Tanu: Nincsen.

Debreceny dr: Látta őt a zóna-parancsnokságon?

Tanu: Sokszor találkoztam vele a folyosón. Hogy mi célból járt ott, nem tudom.

Elmondja aztán, hogy *Freund* *Porumbarn* kapitánytól fegyvertartási engedélyt kapott s arról is tud, hogy *Freund*ot oláh esendörök leartóztatták, hogy miért, arról nincs tudomása. Később hallotta, hogy a zsidókat fegyveresen szervezte volna.

Debreceny dr: *Freund* dr nem gyűjtött a

munkásság vagy az oláh rokkaantak, vagy más számára pénzt?

Tanu: Állítólag a vagongyári munkások között osztott ki 6-800 korona segélyt fejeként.

H. Kiss József jelentéktelen vallomása után *Oldh* Gyula bősörményi mezőrendőrkapitányt hallgatták ki, aki akkoriban detektív volt.

Bíró: Igaz-e, hogy Önt *Freund* dr az Erdélyi-féle ügyben befolyásolni akarta, bizottsági tagságára hivatkozva?

Tanu: Nem.

Bíró elébe tárja *Mile* Pál kapitány 1915 június 2-ről kelt írásbeli jelentését, mely szerint *tanu* erről panaszkodott neki.

Tanu: Nem áll.

Debreceny Barna dr kérdéseire kijelenti, hogy az esetben, ha mondta volna, írásbeli jelentésnek kellene erről lenni.

Freund Jenő a tanu megesketését kívánja, *Debreceny* dr pedig ezt ellenzi, tekintettel arra, hogy a vallomás *Mile* Pál jelentésével homlok-egyenest ellenkezik s kéri tanunak *Milével* való szembesítését.

A bíróság ezt el is rendeli.

Debreceny dr: Ezidőszent *Ön* nincs függesztve?

Tanu: Nem, a kommün alatt azonban Szatmáron elesaptak.

A bíróság *Szent-Királyi* Tivadar kérésére elrendeli *Buray* Sándor és *Horváth* Anna tanu kihallgatását.

Taffler Ignác a következő tanu, aki *Freund* kérdésére kijelenti, hogy *Freund* a megszállás alatt 20 ezer koronát ígért a MÁV-nak, ha *Safrin* *Jakobot* és családját elszállítja. Tudja, hogy *Safrin* vagyonnal jött ide, közjótékony-ságot gyakorolt s a *Wekerle*-kormány felkérte, hogy Beregmegyében báró *Kaas* Albert megválasztása érdekében a zsidók között agitáljon.

Szent-Királyi kérdésére kijelenti, hogy az ott levő templomban foghatott el a rendőrség láncosokat és katonaszökevényeket, *Safrin* lakásán azonban ezek nem tartózkodhattak állandóan. Tudja, hogy *Safrin* el akarta hagyni a várost.

Bíró: *Rostás* főkapitány ellenkezőleg azt vallotta, hogy mindenképen elakarták innen szállítani, de ezt az utolsó pillanatban mindig megakadályozták.

Tanu dr *Debreceny* kérdésére elmondja, hogy *Safrinnál* állandóan sok ember megfordult, ezek között lehetett menekült is.

Szentkirályi Tivadar szerint ezek közül igen sok láncos és más gyanus elem volt, amint ez a rendőrség jelentéséből is kitűnik.

Klein Ignác kereskedő *Safrin* vagyonáról tesz vallomást és tudja, hogy többször haza akart utazni.

Bíró: Hogy magyarázza akkor azt, hogy mikor *Safrin* elakarták szállítani, mindig megakadályozták a belügyminiszteriumban?

Tanu: Erről nem tudok.

Szent-Királyi: Tud-e arról, hogy *Safrinnál* sok gyanus egyén, katonaszökevény húzódott meg s ezek az ő szárnyai alatt láncoltak?

Tanu: Erről nem tudok, razzia ellenben volt nála.

Bernfeld Sámuel kereskedő *Freund* kérdésére elmondja, hogy *Freund* közbenjárta a lengyel konzulátusnál, miszerint a galíciai visztalepítő-vonatok ne Debrecenen át irányítottassanak.

Freund a vallomás közben egyszerre föl-pattan és magából kikelve kiabálja *Szent-Királyi* felé: — Mit vigyorog? Itt nincs mit vigyorogni!

Bíró: Rendreutasítom!

Szent-Királyi Tivadar kéri a bírót, hogy kísérelje figyelemmel Freund kihívó modorát, amelyet a bíróság a multkor keresmai jelenésnek deklarált.

Freund Jenő bocsánatot kér idegessége és indulatossága címén.

Tanu vallomása további részében elmondja, hogy Safrin hazaakart menni Komarnóba.

Bíró: Ha nem jártak volna közben az érdekében, nem hiszem, hogy meg tudta volna akadályozni a kiutasítást.

Szent-Királyi kérdésére a tanu kijelenti, hogy emlékszik, miszerint Szent-Királyi előtte a tisztességtelen kereskedelem letörését hangoztatta. Ő ezt helyeselte s ma is hozzájárul ahhoz, akik tényleg láncoltak, azokat elítéli.

Dr Gergely Jenő kihallgatását a bíróság mellőzi.

Cs. Alajos joghallgató Freund irodájában volt alkalmazva. Nem tud arról, hogy Freund rekvirálási ügyekkel foglalkozott volna, arról sem, hogy galiciaikkal tárgyalt. A bíró által felmutatott írásra kijelenti, hogy az az ő általa összeállított kivonat Freund könyveiből az árdrágítási ügyekre vonatkozólag. Tanut megesketik.

Sebők Béla a Ritter cég főtisztviselője arról tesz vallomást, hogy Freund nem vállalta a cég anyagának a rekquirálás alóli mentesítést.

Dr Farkas Imre és Klein Frida jelentéktelen vallomása után Harsányi Imre volt rendőrkapitány hallgatja ki, aki tud arról, hogy Freund Jenő az Ungerleider-féle lisztügyben eljár. Pozitív tudomása nincs arról, hogy Rojtás főkapitány a refrenseket Freund elleni panaszai megítélésére utasította volna. Komlóssy Pál rendőrtanácsostól hallotta, hogy több árdrágítási ügyben eljár. Az ismeretes referens jelentésekre vonatkozólag kijelenti, hogy nem tételezi fel, miszerint esküt tett köztisztviselők a valóban meg nem felelő dolgot állítanának.

Horváth Anna, a nagytőzsde elárúsító-nője előadja, hogy a Nagy Samu féle trafik engedélyét egy időben megvonták, mert állítólag naturáliákért cserélt dohányt és drágított is. Az engedélyt 1917-ben visszakapták, mint Nagy Samu lányától hallotta, nagybátyjuk Freund Jenő ügyvéd Tömörly államtitkáránál törten közbenjárására.

Tanút megesketik.

Nagy Böske, Freund Jenő unokahuga kijelenti, hogy a trafik ügyben nem nagybátyja, hanem dr Benedek János járt közbe. Ő volt ugyan akkor nagybátyjával Budapesten, de Tömörlynél nem jártak.

Tanut szembesítik Horváth Annával; mindketten határozottan megmaradnak vallomásuk mellett.

Bíró felolvassa a budapesti járásbíró-ág átiratát, mely szerint Polónyi Dezső bejelenti, hogy — az ügyvédi titoktartás alul nem lévén felmentve — a vallomástételt megtagadja.

Freund Jenő kérésére — mivel ő Polónyit a titoktartás alól felmenti — a bíróság elhatározza Polónyi Dezső és Ozory István vallomásának beszerzését.

Debreczeny Barna dr kéri az internálási iratok beszerzését, Rugonfalvi Kiss Károly és Székely Ede ügyvéd, jogtanácsos kihallgatását, aki az oláh megszállás idején az oláhok fogóságában volt és tudja, hogy az ott levő zsidók Freund Jenő közbenjárásával kiszabadultak.

A bíróság a bizonyítás kiegészítését elrendeli s az adatok beszerzéséig a tárgyalást elnapolja. — A mai tárgyalás déli 12 óra után véget ért.

— Szőlőmoly irtása permetezéssel című, a földművelésügyi miniszterium által kiadott 57 számú füzet behatóan foglalkozik a szőlőmoly elleni védekezéssel. A térfolyamán tartott tanulmányi istentiszteletek alkalmával, több gazdasági ismereteket terjesztő füzetekkel együtt ez a füzet is ingyen lesz kiosztva a debreceni gazdasági egyesület által az ott jelenlevő gazdák között. Jó lesz most azt áttanulmányozni és az ott leirt utasítások szerint eljárni, hogy jónak ígérkező szőlőtermésünket megmonthessük. E füzetet a földművelésügyi miniszterium könyvtára, vagy a m. kir. rovar-tani állomás díjtalanul megküldi azoknak, kik ezért hozzáférnek.

A kultusztárca költségvetése a Ház előtt

Indítvány a trianoni béke iskolai oktató ismerfetésére
Debreczenben oltárt es templomot emeltek a keresztyén és magyar faji gondolatnak

— A nemzetgyűlés mai ülése —

Budapest, június 9. A nemzetgyűlés mai ülését fél 11 órakor nyitotta meg Rakovszky István elnök. Folytatták a kultuszminiszteri tárca költségvetésének vitáját, melyhez elsőnek Gereniser István szolt.

— A magyar politikának — mondotta — a magyar kultúra iránt nem volt meg a kellő érdeke. Ennek hátrányát most látjuk, ezért népoktatásunkat át kell alakítani. Utal Franciaországnak az 1870-es évek alatt kifejtett népoktatási munkájára, amikor a franciák elfoglalták Elzászt, a lakosságuk alig egyharmad része volt francia. Ezután bemutat egy francia tankönyvet, ebből részleteket olvas fel magyar fordításban. A könyv többek között ezt írja: „A németek nem kérdezték meg a franciákat, hogy akarnak-e németek lenni, hanem erőszakkal elnémisítették őket. Franciaországnak nem szabad ezokról a te-tvérekről megfeledkezni”. Nekünk is kötelességünk, hogy az ifjúsággal megismertessük a háború történetét, a gyilkos trianoni békeszerződést. Ez olyan kötelesség, amely elől kitérni nem lehet. A háború történetét azonban nem olyan beállításban kell tanítani, mint azt Sandor Pál nemzetgyűlési képviselő itt előadta, nem úgy, hogy mi már 1915-ben tudtuk, hogy a háborút elvesztettük, mert ez nem áll. Mi, akik a fronton voltunk, erősen reméltünk. Hiszen mindenütt ellenséges területen állottunk.

Azután indítványt nyújt be, hogy utasítsa a nemzetgyűlés, a közoktatásügyi minisztert, hogy a világháború lefolyását és a trianoni békeszerződés lényeges pontjait az ifjúsággal az iskolákban ismertesse. A költségvetést elfogadja.

Utána Gieszler Sándor szólal fel.

— Voltak egyesek, akik a vallásmentés eltörölését kívánták. Ez erkölcsi lehetetlenség, mert erkölcsi vallási alap nélkül elképzelni nem lehet. Az erkölcsi tanítást csak a hittan órák alatt tanították. Az erkölcsi oktatást át kell vinni az ifjúsági nevelés minden terére. Gyakorlatilag is kell nevelni az ifjúságot: nemzeti és szociális nevelés szükséges. Ezt a kettőt nem szabad egymással ellentétbe hozni, mert a nemzeti és szociális nevelés nem ellentéte egymásnak, hanem ellenkezőleg, kiegészítik egymást.

Az ifjúság nevelésénél nagy hézagok vannak. Mikor a gyermek 12 évét betöltötte, egész addig, amíg katonává lesz, nem jár iskolába és semmiféle oktatásban nem részesül. Ajánlja hogy állítsanak fel ifjúsági egyesületeket, ahol az ifjúság oktatásban részesül.

Azután a katolikus autonómia-rol beszél és ennek megvalósítását sürgeti. Határozati javaslatot nyújt be: Utasítsa a nemzetgyűlés a vallás és közoktatásügyi minisztert, hogy a katolikus autonómia-rol vonatkozó törvényjavaslatot sürgősen terjessze a nemzetgyűlés elé.

Azután Egri Nagy János szólal fel Erdély és a felvidék elszakításával a magyar erkölcs és kultúra forrásainak nagy részét is elvesztettük. A megmaradt magyar alföldet állandó magyar kulturforrásá kell tenni és e cél elérésére semmi áldozattól sem szabad visszariadni. Javasolja, hogy k tanítók ne négy középiskolából, hanem érettségivel menjenek a tanítóképzőre. Az erkölcsi oktatást a vallás alapján kell fejleszteni, a keresztyén vallás-erkölcsi alappal, amellyel jellemeket lehet nevelni. Azért kell az iskolákban tanítani az erkölcsi, mert az internacionalizmus a halálunkat szeretné. Ne hirdesse senki a pacifizmus igáját akkor, amikor mindenünkből kifosztottak. Adják vissza mindazt, amit elraboltak tőlünk és akkor pacifisták leszünk. Kéri a kultuszminisztert, hogy támogassa az iparművészetet és a költségvetést elfogadja.

Ezután Andaházy-Kasnya Béla szólal fel, szót tesz a numerus clausus, majd a jogrendről kezd hosszasan beszélni. Szót tesz, hogy azokat a zsidó hallgatókat, kik már az előző években is be voltak iratkozva, kizárták az egyetemről. Javasolja hogy az egyetemi karnak hatalmat a kormány ne támogassa.

Budavry László két határozati javaslatot

nyújt be. Az egyikben kéri, hogy a nemzetgyűlés utasítsa a kormányt, hogy az állami tanítók az állam tisztviselői, a községi és felekezeti tanítók pedig köztisztviselői fizetési osztályba soroztassanak be, ha ugyanazokkal a kvalifikációkkal bírnak, amelyeket az állami, illetőleg a köztisztviselőkre nézve a törvény előír. A második határozati javaslat pedig így szól: A nemzetgyűlés utasítja a kultuszminisztert, hogy a tanítók, tanárok, óvónők rendfenntartásáról szóló törvényjavaslatot az érdekeltektől tanár- és tanítótanárság közreműködésével dolgozza ki, és azt három hónapon belül terjessze a nemzetgyűlés elé.

Stachta Margit felhívja a nemzetgyűlés figyelmét a kisdudvónők rendkívüli súlyos helyzetére. Az óvónők kevés fizetést kapnak és kénytelenek nehéz fizikai munkát végezni; így nem tudnak a gyermekek nevelésére elegendő gondot fordítani. Szót tesz, hogy a lakáshivatal mindezeideig nem tudott végleges helyiséget adni a közgazdasági egyetemnek, holott nagyon sok palota áll lakatlanul. A fővárosnál most választják az iskolaszék tagjait s a nők nem lehetnek ennek tagjai. Kéri a kultuszminisztert, hogy a rendeletet változtassa meg.

Ezután az elnök az ülést délután négy óráig felfüggeszti.

A nemzetgyűlés délutáni ülését négy óra után nyitotta meg Rakovszky István elnök. Első felszólaló Usetty Ferenc, aki a tanári kérdést teszi szót. Ő olyan tanárokat van szükség, akik tényleg tanítani tudnak. A gyakorló tanárjelöltek intézményét reformálni kell, úgy hogy a jövő tanév elején a reform már életbe lépjen. A legnagyobb elismeréssel adózik a kultuszminiszter személye iránt azon intézkedésért, hogy az iskolák körül érdemeket szerzett tanárokat főigazgatói és igazgatói címmel tüntette ki. A megüresedő állásokat pályázatok útján kell betölteni. Előtte a tanári karnak meg volt az a joga, hogy a pályázók felett ítékezhet. Ez a joga a tanári karnak valamilyen oknál fogva konfiskáltatott. Az állásokra pályázókat az iskolák tanári kara bírálta felül és döntése eredményeképpen felterjesztette a kultuszminiszterhez. Kéri a kultuszminisztert, hogy a tanári karnak azt a régi jogát adja vissza. Ha neki nem tetszik a tanári kar előterjesztése, akkor még mindig jogában áll neki a megüresedett állásokat a saját intenciója szerint betölteni. A hadviselt tanárok hárterén töltött idejét be kell számítani a szolgálat idejébe. Azután a hittanárkérdésével foglalkozik. A hittanárkérdés kultúr-szégény, ezért kéri a kultuszminisztert, hogy könnyítsen a hittanárkérdésén.

A hittanároknak nincsen korpótlékuk és nincsen nyugdíjuk. Most már ugyan kapnak drágasági pótlékot, de csak annyit, mint a szolgák. A hittanár egyik legfontosabb tényezője a tanárkarnak, második atyja az ifjúságnak, ezért biztosítani kell anyagi helyzetüket, mert ha továbbra is szűkkeblűen bánunk velük, akkor mindig csak ideiglenesnek tekinthetjük állásukat. A kultuszminiszter a IX., illetve X. fizetési osztályba öhajta őket sorozni. Ezért nevéükben köszönetet mond, de kéri a kultuszminisztert, hogy ne álljon meg ennél, hanem menjen tovább és a hitoktatók részére külön státust állapítson meg. Kéri a kultuszminisztert, hogy ott, ahol nincsen szükség rá, alakítsa át a gimnáziumokat szakiskolákká és polgári iskolákká. Azután a IX. kerületi gimnázium ügyét teszi szót. Ez az iskola a magyar kultúra szegénye. Két rozoga bérházban van elhelyezve a legegészségtelenebb helyen és erkölcsi szempontból sem felel meg az iskola elhelyezése. Kéri a kultuszminisztert, keressen a fővárossal összeköttetést, hogy míg az új iskolák felépíthetők, addig adjon a főváros az iskolák céljaira megfelelő helyiséget.

Vass József kultuszminiszter: Meglesz. Usetty: Kéri a kereskedelemügyi minisztert, hogy már a legközelebbi minisztertanácsban függeszék fel azt a kegyetlen rendeletet, mely a vidékről tanárok vezetésével kulturintézeteket

átogató ifjúságot a vasúti kedvezménytől megfosztja. Helyesnek tartja a felvételi vizsgák megszigorítását, hogy csak az kerülhessen a középiskolákba, ki odavaló, a többiek pedig ipari pályákra menjenek. Kéri a kultuszminisztert, gondoskodjék arról, hogy a mai kornak megfelelően új tantárgyakat vegyenek fel a középiskolák programjába és ezzel kapcsolatban gondoskodjék szakszerű tankönyvekről is.

Utána *Szilgyi Lajos* szólal fel és két határozati javaslatot terjeszt a nemzetgyűlés elé. Elsősorban kéri, hogy utasítsa a nemzetgyűlés a kormányt, hogy a katonaság és esendőrség által lefoglalt iskolákat üríttesse ki, hogy az oktatás megkezdődhessen. Indítványozza továbbá, hogy a tanítónők és övönök egyenlő elbánásban részesedjenek az állami tisztviselőkkel.

Zákány Gyula határozati javaslatot nyújt be az alsópapság fizetésének rendezése ügyében. Kéri, hogy a kongrua-felemelést az autonómiától függetlenül átmenetileg és sürgősen valósítsák meg a főpapi és káptalani javakból.

Ernst Sándor az autonómia kérdésben szólal fel. Az autonómia kérdése igen komplikált, nem lehet máról-holnapra megoldani. Ma nehézségeikbe ütközök azért is, mert a főkegyuri jogok nem gyakoroltatnak. Enélkül pedig nem lehet az autonómiát megcsinálni.

Rassay: Rendezzék a főkegyuri kérdést!

Ernst Sándor: Ezt nem lehet egyoldalúan kezelni!

Huber János: Róma nélkül nem lehet megoldani az autonómiát!

Ernst Sándor kéri a kultuszminisztert, hogy minden erejével hasson oda, hogy az autonómia kérdésében az előbbreviteli módját megtalálják. Azt ajánlja, hogy a rendezést előlőről kell kezdeni. — Az egyházközségi autonómiák rendezésével meg lesz oldva a kérdés.

Szekerőpalkai Szabó István a falusi tanítás nehézségeivel foglalkozik. A falusi iskolának azért nincsen tanítása, mert nincs kinevezett tanítója. Határozati javaslatot nyújt be aziránt, hogy a legközelebbi indennitásban a kultuszminiszter az 1920 évi IX. törvénycikk tiltó rendelkezése alól mentessék fel és kellő pénzügyi korlátok között nevezhessen ki tanítókat.

Andaházy Kasnya Béla délelőtti beszédére megjegyzi, hogy arról kell gondoskodni a numerus clausus kárhóztatása helyett, hogy falusi népek tehetséges gyermekei jussanak be az iskolákba.

Andaházy Kasnya Béla félreértett szavainak megmagyarázása után *Gunda Jenő* szólal fel. Az ellenzék részéről felvetődött az a kérdés, hogy mire való a numerus clausus? Erre legjobban az élet felelhet. A numerus claususra a magyar közélet szempontjából szükség van. Ki kell mondani a numerus clausust az összes pályákra és ki kell terjeszteni a középiskolára is. Határozati javaslatot nyújt be. Kívánja a numerus clausus kiterjesztését a nőkre is. Lánynevelésünket új alapra kell fektetni. Határozati javaslatot nyújt be. Utasítsa a nemzetgyűlés a kultuszminisztert a népiinternátusok felállítására vonatkozó tárgyalások határdékitalan megkezdésére.

Szünet után *Huber János* indítványozza, hogy amint a debreceni Tudományegyetemet megalapítójáról, *Tisza István* egyetemnek nevezték el, úgy a budapesti Tudományegyetemet alapítójáról, *Pázmány Péter* egyetemnek nevezzék.

Ezután *Vass József* dr. kultuszminiszter szólal fel. Nem akar most hosszabb kulturprogramot adni, helyesebbnek tartja, ha ezt az 1921-22 évi költségvetés alkalmával fejt ki. A miniszter pontonként válaszolt a vita során elhangzottakra. A menekült egyetemek elhelyezésénél az a gondolat vezette, hogy a főiskolai oktatásnál nem szabad termelőképességünket szűkre keretezni, másrészt a főiskolai oktatást nem lehet meghagyni abban a helyzetben, amelyben van. A főiskolai oktatás majdnem 80 százaléka a fővárosban sereglett össze, ami elsorvasztotta a vidéket. A budapesti egyetem túltömöttségét decentralizációval kell megszüntetni. Természetes, hogy az egyetemek termelőképességét mng kell tartani, mert magyar mérnökökre, orvosokra, tanárookra és tanítókra nemcsak Csonka-Magyarországnak lesz szüksége, hanem még az utódállamok is rá

lesznek szorulva a magyar eszme erejére. Dászkalokkal és pópakkal nem lehet a kolozsvári egyetem tanszékeit betölteni. (Helyeslés.)

Szeged és Győr városa nagy áldozatkészséggel magára vállalt egy-egy menekült egyetemét. A debreceni ugyan még zsengekorát éli, saját tradícióit már Debrecenben fogja kifejleszteni. A menekült egyetemeket elfogjuk helyezni, ha a nemzetgyűlés az engedélyt hozzá megadja. (Felkiáltások: Megadjuk!) A magyar művészetnek a vidéken telepeket kell felállítani, ahol a magyar nép lelke elevenen termelje ki a legtisztább és turáni motívumokat. A magyar iparművészetet is fejleszteni kell, mert a Nyuzatról sok selejtes áruval árasztják el az országot. A vidéken néhány száz elemi iskolában az idén nem volt tanítás, mert nem volt tanerő. A lakásviszonyok voltak főleg a tanítás szünetelésének okai. Kijelenti azonban, hogy az elemi oktatásnak egy dologi mint személyi részét szeptemberig rendezni fogja. A tanácsokat és községeket szeptemberig iskolával elfogja látni. A magyar gyermekeknek írni, olvasni, Istent dicsérni és hazát szeretni meg kell tanulni. (Éljenzés.) Bizik a tanítók testvéri elszánt és szinte neki keseredett hazafiságában, hogyha nem is palotákban, de kunyhókban oltárt állítanak a hazának és ezáltal a kunyhókból templomok lesznek. (Élénk éljenzés és taps.) A tanító-

képzők reformját a legmesszebbmenő körültekintéssel keresztül akarja vinni. A következő évben szünetet nem lesz.

— Az alsópapság anyagi helyzetének javítását az államkincstar. jelentékeny megterhelése nélkül valószínűleg sikerülni fog elintézni. A katolikus autonómia és a vele kapcsolatos és a többi egyházakat érintő kérdések állandó tárgyalás alatt vannak. *Debrecenből felemelt érzéssel jött vissza*, amikor jelen volt a Tudományegyetem névavatasánál. *Oltárt és templomot emeltek ott a keresztény és magyar faji gondolatnak*. Pázmány Péter is oltárt emelt egykor a magyar gondolatnak, a magyar keresztény faji és tudományos gondolatnak Magyarországon, ép ezért kéri, fogadják el azt az indítványt, hogy a budapesti tudományegyetemet budapesti m. kir. Pázmány Péter Tudományegyetemnek nevezzék el. (Éljenzés és taps.)

Énök felolvastatja a benyújtott határozati javaslatokat. Ezekből néhányat elfogad a Ház és ezzel a kultuszterület költségvetését általánososságra és részleteiben elfogadják.

Énök jelenti, hogy a Ház legközelebb holnap délelőtt tart ülést; jelenti továbbá, hogy *Letenyei Pál* sürgős interpellációra kért és kapott engedélyt.

Letenyei interpellációjára *Vass József* dr. kultuszminiszter válaszolt.

Ülés vége 8 órakor.

Apponyi Albert nyílt levele Amerikához

„Van Európában egy olyan ország . . .”

Budapest, június 9 (NSI) *Apponyi Albert* gróf nyílt levelet intézett *Lodge* amerikai szenátorhoz, amelyet majd nem valamennyi amerikai lap leközölt. Apponyi levele így szól:

— Szabadságot veszek magamnak ahhoz, hogy az európai gazdasági veszedelemmel kapcsolatban hazám zilált állapotára felhívjam az Ön figyelmét. *Van Európában egy olyan ország, amely nek pénzügyi és gazdasági helyzetét veszedelmesnek lehet nevezni*, s amely országban másrésztrol ugy politikai, mint gazdasági értelemben megvan az újraépülésnek és talpraállásnak minden kelléke... Apponyi rámutat arra, hogy az Egyesült Államokban egy mil-

liónál több magyar él, akik azzal a szeretettel szeretik hazájukat, amelyet szülei iránt a legodaadóbb felelőség is megtart. *Az, hogy Magyarországgal legkegyetlenebbül bártak el, ki világlát a rákényszerítet békefeltételek rövid áttekintéséből is*. Rámutat a békeszerződés égbekiáltó igazságtalanságaira, annak tragikus következményeire, majd kimutatja, hogy Magyarországot a legkevésbé felelősség terheli a háború előidőzésében.

— Felhívja *Lodge* szenátor figyelmét arra, hogy az új országok a faj tekintetében éppen olyan elegesek, mint Magyarország volt.

NAPI HIREK

— **Teljes tanácsülés.** A városi tanács tegnap 11 órakor *Csoka Sámuel* h. polgármester elnöklete alatt teljes ülésben vette tárgyalás alá a holnap reggel megtartandó közgyűlés tárgysorozatát.

— **Új hivatalos órák az adóhivatalnál.** A városi adóhivatali tisztviselők beadványban azt kérték a városi tanácstól, hogy a városi tanács tekintettel a nagy melegre, az eddigi 8-14 óráig terjedő hivatalos óráit 7-13 óráig terjedő időközre tegye át. A tanács mérlegelte az adóhivatali tisztviselők kérelmét és annak helyt adva, a városi adóhivatalban július 1-től szeptember 15-ig a munkaidőt 7-13 órában állapította meg. Az adópénztár hivatalos órája azonban továbbra is 8-14 óráig lesz.

— **A vöröskereszt egylet közgyűlése.** A debreceni vöröskereszt egylet folyó hó 16-án, esütörtökön 16 órakor a városbáza közgyűlési termében közgyűlést tart. Az egyesület vezetősége felkéri a tagokat, hogy a fontos ügyeket letárgyaló közgyűlésre mennél számosabban jelenjenek meg.

— **A szimfonikus zenekar.** Még a tavasszal *Pribauer Ferenc* és társai beadványban arra kérték a városi tanácsot, hogy egy altaluk alakított szimfonikus zenekar részére a zenede egy termét, valamint városi hangszereket kottatartókkal együtt bocsássa rendelkezésükre. A tanács meghallgatva a zenedei szakbizottság véleményét, úgy döntött, hogy a *Pribauer Ferenc* által alakított szimfonikus zenekarnak rendelkezésére bocsájtja az egyik zenedei tantermet a kért városi hangszerekkel együtt, de azon kikötéssel, hogy a zenekarba tartoznak felvenni a zenedei tanárokat s egyes muzikálisabb növendéket, azonkívül a szimfonikus zenekar tartozik idényenként a zenedei javára egy-egy hangversenyt rendezni.

— **Az Ébredők monstre hangversenye** vasárnap, 12-én este 7 órakor kezdődik a Bika dísztermében. Aki igaz művészetet akar élvezni dalban és zenében, férfi és női előadásban, az jöjjön el és hallgassa meg: *Némethy Ellát*, *Naményi Magdát*, *B. Fábry Irmát*, *Zsámboky Miklóst*, *Pilinszky Zsigmondot*, *Karácsony Istvánt*, *Mihus-Csák Istvánt* és a *Nadasdy-Müller vonónegyest*. Jegyek korlátozott számban kaphatók: *Csáthynál*, *Antalfynál* és a *Nizai* virágcsarnokban.

— **Az ideiglenes napidíjasok szabadságideje.** A városi tanács tegnap délelőtti ülésén úgy határozott, hogy mindazon ideiglenes városi napidíjasok, akiknek szolgálati idejük meghaladja az egy évet 7 napi, azok pedig, akiknek szolgálati idejük 2 év, vagy annál több, évenként 14 napi szabadságot mint kedvezményt fog a jövőben engedélyezni.

— **Előadás a gölncivölgyi dialektusról és Gölncibányáról.** A Szepesi Szövetségben június hó 10-én, pénteken d. u. 6 órakor dr. *Novák István* ref. tanítóképezdei tanár előadást tart a gölncivölgyi dialektusról és ezzel kapcsolatban Szepesmegye déli völgyére betelepült szepesiek származásáról. Az előadásra felhívjuk a közönség figyelmét. Vendégeket is szívesen látunk. Az előadás helye a felső keresk. iskola díszterme: *Piac-u. 8.*

— **A Beethoven-est jövedelme.** Mint megírtuk, a városi zeneiskola a tavasszal sikerült *Beethoven-estélyt* rendezett a Zenede dísztermében. Most a Zenede igazgatósága arra kérte a városi tanácsot, hogy az estélyi alkalmával befolyt 1012 koronával rendelkezzen. A Zenede igazgatóságának ezen kérelmét tegnap tárgyalta a városi tanács és ez ügyben úgy döntött, hogy a befolyt 1012 korona osztassék ki 10 olyan zenedei növendék között, akik tandíjmentességre ugyan jogosultak, de abban valamelyes okból kifolyólag nem részesülhettek.

— **Magyar Jövő-nap.** Irredenta ünnepély lesz vasárnap délelőtt 10 órakor a kegyesrendiek iskolájának dísztermében. *Belépődíj nem lesz,* csak tetszésszerű adakozás a *Magyar Jövő ifjusági-irodalmi mozgalom* javára. Az intézet barátait, szülőket és érdeklődőket ezúton hívja meg az intézet igazgatósága, mert külön megkívántatja a meghívást ki.

Ugyancsak vasárnap tíz órakor az állami reáliskolában is (Hatvan-u. 44.) ifjusági ünnepély lesz. Irredenta szavak mellett rövid beszéd hangzik el arról a fontos feladatról, amelyet az ifjusági irodalom kifejthet, a nemzetnevelésért és az irredentizmus magas céljaiért. Belépődíj helyett szívesen vesznek önkéntes adományokat a „Magyar Jövő” céljaira. Az ünnepélyt az iskola eserkései rendezik.

— **Menekült alkalmazottak** figyelmét felhívjuk arra, hogy a pénzügyminiszterium a vidéki állampénztárnál (kir. adóhivataloknál) 418 pénztári és 103 kezelési tisztviselői, illetve kezelői valamint 27 altisztii állásra pályázatot hirdetett. A pályázati feltételek a Budapesti Közlöny június 5, 7 és 8-iki számában közzétett hirdményben lesznek megadva. Menekültügyi kirendeléség.

— **A fasorban levő padok használatáért díjat szed a város.** Tegnap délelőtt a városi tanács ülésén dr. Vargha Elemér tb. főjegyző azt az indítványt tette, hogy a főutcai fasorban levő padok használatáért személyenként 1 koronát szedjen a város és a begyűlt összegeken tartson a város 2 hadirokkantát, vagy hadiözvegycet, akik a fasort 11—13 és 17—21 óra között felocsolják. Az indítványt egyes tanácsstagok elleneztek, mindazon által az indítványt a városi tanács elfogadta.

— **Borzalmas tűz a Bánkon.** Csütörtökön délután Takács Imre banki vakáncos feleségével együtt eltávozott hazulról és két kis gyermekére rázarta az ajtót. Mire estefelé visszatértek, házuk helyén csak tüzes romot és pislogó zsarátokot találtak. Másfél éves kis leánykájuk is a tűz martaléka lett. Három éves kis fiúk az ablakon át menekült ki az égő házból. A kis leány hulláját a hullaházba szállították, a könnyelmű szülők ellen pedig vizsgálatot indítottak.

— **Dohánytermelők fuvarpótléka.** Dohánytermelők által a kir. kincstár számára termelt és beszállított dohány után fizetendő kilométerenként és métermázsánként egy koronában megállapított fuvarpótlékot három koronára emelte fel a pénzügyminiszter.

— **A Baross-Szövetség közgyűlése.** A Baross-Szövetség debreceni fiókja e hó 12-én vasárnap 10 órakor a Kereskedő Társulat dísztermében (Piac-utca 8. sz.) rendes közgyűlést tart. A közgyűlés tárgysorozatán több fontos ügy szerepel.

— **Új iparengedélyek.** A városi tanács a tegnapi nap folyamán a következő debreceni lakosoknak új iparengedélyt adott: Frekel Miklós terménykereskedés 1000 K, Hauser Antal fűszer és vegyeskereskedés 100, Horváth József kárműves ipar 200, Visovszky Ferenc gőzfűzőipar 500, Weisz Izidor férfiszabóipar 500, Altmann Hermann ruhás és rövidárú kereskedés 500, Vince József timár 500, Fodor János cipészipar 500, Balogh József szobafestő és mázoló 300, Kovács Pál serlekereskedés 1000, Kovács Sándor kerékgyártó ipar 300, Engi Béla férfiszabó ipar 300, Seres Sándor könyvkötőipar 300, T. Kaji János fuvarozási ipar 200, Németh Lajos szobafestőipar 500, Kálmánchelyi Ferenc mézeskalácsipar 300 korona ipardíjak lefizetése mellett.

— **Gönczy-egyesület közgyűlése.** A hajdúvármegyei tankerületi tanítók Gönczy-egyesülete e hó 17-én d. e. 9 órakor, a Kereskedelmi Akadémia dísztermében tisztújító rendes évi közgyűlést tart. Gyűlés után közömbös lesz az Angol Királynőben.

— **A Hadirokkantak Nemz. Szöv.** irodájában (Szent-Anna-utca 12.) 6 darab nagy láda eladó.

— **Szén a csépléshez.** Csépléshez elsőrendű porosz szén vaggontételekben azonnal kapható. Bővebb felvilágosítást ad Salomváry főtitkár Budapest, IV. Egyetem-utca 6. szám.

— **Hadirokkantak,** hadiözvegycet gyermekei, kik újságárúsításra alkalmasak (rikkan-csok) jelentkezzenek a szövetség irodájában. Szép kereset biztosítatik. *Hadrón* vezetőség.

MINDEN ÖNTUDATOS MAGYAR EMBER CSAK KERESZTYÉN LAPOT OLVAS!

— **A debreceni gazdasági egyesület** igazgató-választmánya folyó évi június hó 12-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor a polgári és gazdakörben ülést tart.

— **A Magyar Távirati Iroda szerkesztősége** (Angol Királynő szálló I. emelet 14. ajtó) **kifutó lányokat keres.**

— **Mi önének a baja?** Idegesség, szívbaj, vérszegénység, reuma, köszvény vagy női bajok ellen biztos gyógyulást nyerhet a **Margit-fürdő részvénytársaság** vizgyógyintézetében.

Rose nyelviskola

Nagyerdőn.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR:

Vasárnap d. u. mérsékelt helyárrakkal: A postásfiú és a huga.

Vasárnap este bérletszünetben: Az erdősz leány.

Hétfőn A (58) bérletben: Az erdősz leány.

Színházak és mozgósínházak közleményei:

Pénteken B bérletben kerül színre „Az erdősz leány”. Ez a kedves muzsikájú darab rendkívül érdeklődést keltett úgy, hogy a jegek nagyobb része már elővételeiben elfogyott.

Komlóssy Emma, Székely Gyula és Lajos Dénes holnap vasárnap délelőtt 11 órakor az Apollóban. Komlóssy Emma és Székely Gyula irredenta és székely dalokat énekelnek. Bemutatásra kerül a székelyek nemzeti tánca a esüldőgölő.

Erdélyi Magyar Székely Szövetség disz-előadása vasárnap délelőtt az Apollóban, előadásra kerül: Székelyország 135 vetített és mozgóképekkel. Irtó és felolvassa Lajos Dénes. Ez alkalommal dr. Tankó Béla egyetemi tanár megnyitó beszédet mond. Előadás kezdete 11 órakor délelőtt az Apollóban. Jegyelővétel.

Az Id-geen amerikai film dráma öt felvonásban az Apollóban. Előadások 7 és 9-kor.

Ég és föld között. Kém történet öt felvonásban. Olasz film az Urániában. Előadások 7 és 9-kor.

Pró hirdetések.

200—300

holdas birtokot keresek haszonbérbe. Cim a kiadó hivatalban.

Molykár ellen

szörme és tollruhák megőrzését a legnagyobb biztonságban beraktároz KOVÁRY és ALT-MANN Piac-utca 42.

Koros Sándor

Írói-szabó bérletben Piac-u. 62. Saját készítésű elegáns férfi pihenők kaphatók.

Német nyelvet

tanít magánhá. aknál órákat ad kezdőknek is, a legjobb és legkönnyebb módszer szerint Délutáni correptálás. Siposs, Rakovszky-u. 13.

Forgács István

műrás
Rádógos-u.

Kaucióképes

üzletkezelő és egy vasaló felvételi Hungaria gőzmosó Peterfia-u. 4.

Bélyeggyár és vésőintézet

PAULÓ I.
Batthyányi-utca 22.
Telefon 1365.

A tőzsde

Sürieti zárttőzsde jun. 9. (MTL) Berlin 887.50, Lond. 196.—, Newyork 591, London 2221, Páris 4680, Milánó 2830, Brüsszel 4660, Kopenhága 101.75 Stockholm 131.50 Krisztiania 8675, Madrid 7534, Buenos-Airns 182, Prága 825, Budapest 840, Zágráb 420.—, Bukarest 925, Varsó 55, Bécs 130.00, Osztrák lebeléyeg 97.

Budapesti zárttőzsde jun. 9. (MTL) Magyar hitel 1525 Osztrák hitel 610, Angol-Magyar bank 702, Lészámít. bank 705, Magyar-Olasz bank 322, Jelz. hitelbank 205 Keresk. bank 6300, Pesti hazai első 192.50, Borsod-niskolei 2850.

Valuták. Napoleon 805—825, Angol font 925—935, Dollár 240—250, Francia frank 1920—1950, Márka 360—370, Lira 1180—1210, Osztrák kor. 38—40, Rubel 53—55, Lei 380—395, Sokol 340—350, Svájci frank 4150—4225, Korona dinár 670—680, Frank dinár 650—690, Lengyel márka 21—23.

Bécsi valuta jun. 9. (MTL) Márka 959, Lei 10, Lira 3090, Francia Frank 51—, Svájci Frank 109—, Dollár 638.—, Rubel —, Sokol 898.

Gabona piac: Buza, rozs és kétszeresen üzlet nem köthető. A termények zár alá vétele miatt. Új búzában 770—780 árban történnék kötések július—augtusi szállításra. Takarmány árpában 750—600, sör árpában nem volt üzlet. Zab 700—750, repce 750.

Üzlet lanyba, ár nehezen helyezhető el. Morzsa tengeri 800, lencse névleg 800—1000 ab állomás 100 kilogrammonként.

Mezőgazdák szövetségének jelentése. Irányzat lanyba. Prima széna 350—350, Bükköny, muhar 350—400, szalma 280—250, asuppszalma 240—280, takarmány szalma 250—280 100 kilogrammonként ab Budapest.

Sortésjelentés. Maradvány 383, érkezett 316, összesen 699, eladott 250, maradvány 449. Fialat prima zsirsértés, nehéz 52—55, fiatal közép 53—56, fiatal könnyű 58—54.

Dollárt

és más idegen pénzt, aranyat, ezüstöt legeslegdrágábban vagy **Simon György** DEBRECZEN, Kossuth-u. 11

DEBRECENI Kalapgyár

SZILLES KÖSA

Női és férfi kalap megrendések eljavitások gyorsan **Piac-U. 63. sz.** és pontosan készítenek

Nyiltér

MÜLÉP

kilogrammonként 400.— K

És minden méhészeti felszerelés (Boconádi rendszerű kaptarak) legújanyosabban kapható

HORTOBÁGYVIDÉKI MÉHÉSZETI R. T. Debreczen, Apaffy-u. 22. sz., mint BOGZONÁDI MÉHÉSZETI Ujpest, képviselők

A püspökladányi

hatáiban a váradi szigetdűlőben eladnám 25 m. hold földemet.

CZIM:

Nagy József

gőzmalomtulajdonos
Biharnagybajom.

Magyar Nemzeti Könyv- és Lapkiadó-vállalat Részvénytársaság könyvnyomdája.

TELEFON 3—48. Debreczen Piac-u. 59. TELEFON 3—48.

KÉSZIT:

minden a sokszorosító szakba vágó munkát u. m.: rovatos iveket, folyóiratokat, kereskedelmi és más egyéb nyomtatványokat. Esküvői és eljegyzési értesítéseket, névjegyeket, gyászlapokat.

:: Költségvetéssel készséggel szolgál. ::